

Martha Gellhorn

El ros dels seus cabells s'havia tornat blanc, però mantenien la mirada incisiva i el geni viu. I va fumar cigarrets de tabac lleuger, amb filtre, fins al final. Era una de les milers corresponsals de guerra d'aquest segle. Es deia Martha Gellhorn, tenia vuitanta-nou anys i es va morir el 15 de febrer a Londres.

“Des del Vietnam informar de la guerra ja no té sentit –deia sovint–. Segurament nosaltres, els periodistes, vàrem aconseguir que s'aturés, en el seu moment. Però al Vietnam es van acabar els reporters de guerra. Es van adonar del poder de la premsa i des de llavors la tenen controlada. Recordem la guerra del Golf Pèrsic. Tinc la impressió que, els corresponsals de guerra, els alimenten en aquestes ridícules conferències de premsa que organitzen en sales de ball d'hotels que són a molts quilòmetres de tot arreu. Crec que hem d'educar els lectors perquè s'adonin que els entretenen amb porqueries”.

El primer conflicte en què es va ficar de cap va ser la guerra civil espanyola, i l'últim, la invasió americana del Panamà. A Bòsnia, no hi va anar perquè creia que ja no tenia prou agilitat, però no li'n van faltar pas ganes. Martha Gellhorn era nascuda a la ciutat de San Luis (EUA), filla d'un metge i d'una sufragista, i als vint-i-un anys ja va viatjar de corresposal a París, on es va casar amb el periodista Bertrand de Juvenal. El 1934, trencat el matrimoni, torna als Estats Units i escriu cròniques sobre els marginats i els pobres en l'època de la depressió. Dos anys més tard, en un bar de Cayo Hueso (Florida) va conèixer l'escriptor Ernest Hemingway i junts van decidir de fer cap a Espanya, on ja havien començat els trets. Es van fer amants a l'Hotel Florida, quarter general dels reporters internacionals en un Madrid assetjat per les tropes de Franco. Hemingway feia de corresposal veterà i Martha enviava cròniques per a la revista *Collier's*. Una d'elles, datada el novembre del 1938 i titulada “El tercer hivern”, comença amb la frase “A Barcelona fa un temps perfecte per a bombardejar...” i explica meravellosament l'ambient que es respirava en aquells moments a la capital del Principat.

Es va casar amb Hemingway el 1940 i l'escriptor li va dedicar el seu llibre *Per qui repiquen les campanes?* Aquest mateix any, Martha també va viajar per la Xina com a corresposal de guerra i, tot seguit, va tornar a Europa per seguir els combats de les tropes aliades contra les forces del Reich durant la Segona Guerra Mundial. Va entrar amb els primers soldats americans al camp de concentració de Dachau i el que hi va veure la va marcar per sempre. El matrimoni amb Hemingway es va acabar el 1946, (“era massa gelós i possessiu”, assegurava), però ella

va continuar voltant pel món, de conflicte en conflicte. La guerra àrabo-israeliana dels Sis Dies i unes quantes estades al Vietnam van completar una part de la seva carrera. Va adoptar un fill i el 1954 es casa, per tercera volta, amb Tom Matthews, ex-director de la revista *Time*, del qual també acabarà divorciada el 1984. Amb setanta-sis anys va cobrir la duríssima vaga dels miners gal·lesos. I quan en tenia vuitanta-un, encara va fer cap al Panamà per veure què feien les tropes americanes enderrocant el general Noriega.

Aquests últims anys passava el temps entre Londres i una casa a Gal·les, però no parava d'escriure. El que havia fet tota la vida. A més dels seus reportatges recollits en llibre (*La cara de la guerra* i *La visió des de terra*), va publicar les seves

memòries, cinc novel·les llargues, catorze de curtes i dues col·leccions de contes. Amb una trajectòria així, és comprensible que la tragués de polleguera que, la majoria de vegades, el seu nom només anés associat al del seu exmarit. “Com si des que vaig cardar amb Hemingway no hagués fet res més” –deia sulfurada, quan li demanaven massa detalls d'aquella època.

Martha Gellhorn va ser a Espanya el mes de novembre del 1975 i va escriure un reportatge genial per al *New York Magazine* i *The Observer*. Es titulava “Quan Franco va morir”, i barrejava els seus records de la guerra civil amb el moment actual. Començava a l'Hotel Palace, que ella havia conegut, l'hivern del 37, convertit en el més gran hospital militar de Madrid. El text hauria de ser de lectura obligatòria a les facultats de Ciències de la Informació. ■

XAVIER VINADER

“Martha Gellhorn, finada el passat 15 de febrer, va passar la vida pel món de conflicte en conflicte. Deia sovint que des de Vietnam el reportatge de guerra, controlat pel poder, ja no té sentit.”